

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . . . 24 Cor.
 Pe jumătate an . . . . . 12 "
 Pe 1 lună . . . . . 2 "
 Nrul de Duminică pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 —
 Pentru România și străinătate nrul de
 zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRATIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.

—
 INSERTIUNILE se primesc la admi-
 nistrație.

Manuscripte nu se inapoiază.

—
 Telefon pentru oraș și comitat 502

Irredenta română.

(R.) În aceeași ședință a Camerii, în care patrioții de respântie au înscenat împotriva deputatului Vaida »orgia de terorism brutal și josnic«, cum scria un ziar budapestan, contele Bethlen István a ținut să aprindă și el foc bengal, plăcut ochilor șovinisti. A vorbit anume despre *irredenta română*, care stă de mult organizată și cu pușca plină. Nu așteaptă decât prilejul binevenit pentru a trece Carpații, să încorporeze la România întreg Ardealul și din Ungaria propriu zisă pământul până la Tisa...

Asigurările date de V. Goldiș n'au prins deci. Bethlen știe mai bine ce vor românii, iar drept dovadă că vor — irredentă, citează din scrisorile lui Moldován Gergely, pe care din polițist, ungurii l'au făcut — rector universitar.

Dacă s'ar fi scris într'un ziar oare-care iar nu s'ar fi rostit în dietă aceste »informațiuni autentice«, nu ne-am ocupa de ele. Așa însă ne simțim îndemnați a ne opri asupra lor și a le comenta.

Bethlen începe cu un sfruntat neadevăr: zice că la 1868 ungurii generoși s'au încercat să asigure neamului lor simpatia românilor făcând însemnate concesiuni prin acordarea legii de naționalități. Foarte curând însă românii s'au dovedit ingrați. La 1869 au decretat adică pasivitatea...

Ce mentalitate, ce logică specială turanică!

Dar gravamenul principal a fost tocmai faptul, că guvernele ce s'au succedat nici unul nu a respectat legea de naționalități! Iar pasivitatea s'a decretat din pricina regimului electoral feudal și a mișeleștilor a-

buzuri administrative de cari în cele din urmă și ungurii au căutat să se îngrădească cu legea curială!... Și de altfel, recente întâmplări din dietă dovedesc spiritul de frăție (?) ce animează pe deputații unguri când vorba e de colegii lor români...

Spune apoi, că nici al doilea metod: de a-i trata aspru pe români, nu s'a dovedit ducător la scop, ci »azi stăm în fața unei faze a chestiei naționale române, care cuprinde în sine cea mai mare primejdie pentru țară«.

În măsură ce s'a întărit România, ne-am pătruns și noi de spiritul național agresiv pentru unguri, — zice Bethlen, așa că azi inteligența noastră formal prigonește pe frații săi cari ar îndrăzni să vorbească ungurește.

Peste citatele din scrisorile lui Moldován Gergely, trecem. Ele sunt d'o așa josnicie, încât nu merită decât cel mai suveran dispreț. Protestăm însă împotriva nedemnei însinuări că episcopatul român ar face politică irredentistă.

Dovezi despre politica noastră irredentistă, contele Bethlen dă cu duimul. Ori mai bine: crede că dă.

Intreaga activitate a Ligei pentru dânsul este irredentism. Culmea s'a ajuns însă astăvară, când cu excursiunile noastre la expoziția jubilară din București, unde s'a cântat »Deșteaptă-te Române«, imn oprit de lege (?), au ținut vorbiri, au ascultat întâmpinări de binevenire și la Arenele Romane se simțeau ca acasă... Incepând cu dr. Traian Puticiu, continuând cu Sever Bocu și terminând cu dr. Dionisie Stoica, toți, toți s'au purtat la expoziție ca niște veritabili irredentiști... Dintre cei din regat,

mai vinovați îi scoate pe *Delavrancea*, care a zis: »Nimic nu ne mai poate pe noi despărți!«, — și pe *Constantin Brâncoveanu-Basarab*, care a venit la Arad, ca în persoană să se informeze despre stările de aici și a fost primit în chip nu se poate mai festiv: muzica militară i-a cântat imnul regal român!

Asta, îndeosebi asta i-se pare numitului deputat lucru grav.

Noi ne aducem însă aminte, că în faimoasa vorbire dela 26 Noemvrie 1906, contele *Andrássy* formulase altfel rostul acestor întâlniri. Zisese anume, că pentru stabilirea bunelor și trainicelor relațiuni cu România, *deputații nostri ar avea un rol important*: să mijlocească legătură între românii din țară și între ungurii fruntași d'aici.

Intrebăm însă: cum s'ar putea mijloci această legătură chiar între noi, frați de același sânge, dar mi-te cu ungurii, dacă politicieni ca Bethlen ar dori ca nici noi să nu ne ducem în România, nici frații d'acolo să nu vină aici?!

Așteptăm de altfel răspunsul guvernului, care a fost interpelat nu numai asupra irredentismului clasei inteligente române, ci și asupra Ligei, care nu de mult a fost recunoscută ca persoană morală, deși după a contelui Bethlen părere, atât în țară, cât și în străinătate, lucrează împotriva unității statului ungar!

Este, fără îndoială, lipsă de bun simț în politică, este a nu-ți cunoaște lungul nasului, pentru a îndrăzni să faci astfel de interpelări.

Sperăm că primul ministru *Wekerle*, patronul coaliției, în răspunsul ce-l va da, va

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Din Roma.

Ceva despre oraș și italieni. — Săptămâna sfântă. — Paștile.

Note de Pompiliu Robescu.

Prin două prisme diferite se vede, Roma: prin prisma souvenirurilor ce apasă pe ea cu greutatea secolilor, și prin prisma actualității. Cea dintâi este impunătoare și emoționantă, cea d'a doua este realitatea destul de desiluzionantă; însă, la venirea în Roma, din cauza marelui influențe ce încă dela distanță acest oraș exercită asupra tuturor spiritelor, ambele aceste două prisme se suprapun și negreșit că prevalează cea dintâi, iar prin cea d'a doua, nu vezi decât mai târziu după ce a trecut primele momente de emoțiune, și după ce te-ai mai deprins puțin cu mărețiile ce te înconjoară: s'ar putea zice că un fel de nor se ridică din cenușa anilor trecuți, actuala Romă ar voala-o făcându-o să apară ca un decor estompat și din mijlocul norului ar reapărea peste ruinele de secole două Rome, a romanilor cari au dat Istoria, a papilor cari au dat Arta.

Când de pe Janicul privești desfășurarea admirabilă a orașului și împrejurimilor uși cu totul interiorul Romei actuale, o vezi cuprinzând cei șapte munți clasici, și-se cutremură firea întregă evocând pe acei munți vieața vechilor romani, o admiri — această Romă care a dat papilor întâietatea lumii, iar papii i-au dat întâietatea Artei — cum se resfața în soarele viu ce o întinerește, pe când departe sub albastrul de nedescris al

cerului de Italia, violetul munților din zare îi fac un cadru de idealizare, în care, legănându-o în frumusețea priveliștilor o adoarme ca pe un copil drag sub adierea călduță a vântului ce vine dela mare.

Când prin prisma souvenirurilor vin să-ți miște simțirile două feluri de impresiuni, istorice și artistice, se înțelege de ce nu poți să remarci dela început îngustimea stradelor, cu șirurile de case înalte lipite una de alta, fără curți, fără verdeață, strade cari, în părțile vechi ale orașului, par niște puțuri adânci, în cari soarele nu pătrunde nici-odată, de simți un fior de frig când treci prin umbra umedă ce de secole domnește, cu case ale căror fațade leproase își arată un mare număr de ferestre, la cari spânzură o lume întregă de zdrențe.

Toate casele în Roma sunt cu 5—6 etaje, rar cu 2, și în construcția lor, lemnul este înlocuit în cea mai mare parte cu fier și marmură: scările până la ultimul etaj, pardoselile camerilor — când nu sunt de mozaic sau de bazalt — partea de jos dela ferestre, în jurul ușilor și vitrinilor dela magazine este numai marmură lucioasă. Este atâta de mult întrebuițată această piatră nobilă că rămâi uimit: tablele cari poartă numele stradelor, firmele prăvăliilor, numerile caselor, marginile trotuarelor, balustradele scârilor, mașinele din bucătării, bazinele tuturor fântânilor și foarte multe case pe dinafară pe o înălțime de 2—3 metri sunt de marmură. Fi-va oare construită astfel ca să întărească prezicerea oracolului că Roma este Cetatea Eternă?

Stradele aproape toate sunt pavate cu un fel de piatră cubică, netedă și mărunță, iar în carti-

erele noi, unde sunt trotuare largi, pe cari — în lipsa de curți — bande sgomotoase de copii ciripesc ca stoluri de vrăbii gureșe, stradele sunt șoseluite și când bate vântul, praful se face destul de supărător.

Câteva piețe pun o notă de neînchipuită veselie cu grămădirea negustorilor de flori, cari în aerul liber își etalează nenumărate coșuri și glastre înflorite, ale căror culori rid cu voioșie în razele soarelui, iar mirosul străbate departe îmbalzamând atmosfera; și în special cel mai drăgălaș tablou îl dă »Piaza Spagna« unde, pe monumentală scară de marmură ce coboară din partea de sus a orașului în cea de jos, ai o veselă priveliște a miilor de flori cu sute de culori ce ocupă partea de jos a scării, iar sus, biserica Santa Trinita dei Monti se proiectează pe cerul albastru cu turnurile ei pătrate și cu obeliscul de marmură galbenă din față.

Una dintre curiozitățile Romei sunt catării și măgarii cu cari se fac toate transporturile — afară de trăsuri — și de multeori te cuprinde mila privind corpul mic al unui măgar ce poartă cu picioarele lui subțiri o căruță extrem de încărcată, pe când din modul de a-și ține urechile, din privirea se revarsă o tristețe de suflet nenorocit și resemnat, silit să muncească mai mult decât puterile sale.

Animăția pe strade este foarte mare și este foarte mult comerț ambulant: se vinde aproape de toate strigându-se marfa în gura mare, ba chiar anumite cartiere își fac impresia unui bâlci din cauza micilor bazaruri universale puse pe o cărucioară, pe două roate, un fel de mici prăvălii rulante, cu tot felul de lucruri ce se vând

căuta nu numai să măgulească și să îmbânzească pe leii kossuthiști (inverșunați împotriva românilor înadins *pentru a putea uita pe — austriaci*), ci le va da, cel puțin așa, printre șire, și lecții cum trebuie tratate chestiile internaționale. Pentru că, la urma urmelor, nici unui analfabet politic cum s'a dovedit contele Bethlen, nu i-se iartă să vorbească de suveranitatea unui stat vecin în tonul folosit, când înjură pe Vaida și tovarășii săi.

Cât de deplasată este de altfel întreaga acuzare cu irredentismul, mai bine se poate vedea din schimbul de telegrame dintre cei doi monarhi... Dacă nici după aceste partizanii lui Kossuth nu încetează cu perfida însinuare, e o probă mai mult că sunt niște ordinari agenți provocători.

Telegramele celor doi monarhi.

»*Voința Națională*« scrie următoarele în numărul ce ne-a sosit azi:

»*M. Sa Impăratul Austro-Ungariei a trimis o depeșă M. Sa Regelui, în care-i spune că fiindu-i amic credincios, ține să-i arate că, în aceste zile atât de turburi, s'a gândit la Dânsul. Il felicită pentru măsurile energice și înțelepte luate de guvernul Său, măsuri ce au izbutit să înăbușească repede, primejdioasa revoltă țărănească și să restabilească ordinea, laudă cu deosebire buna purtare a trupelor și curajul lor.*

»*M. Sa Regele a răspuns mulțumind împăratului din adâncul sufletului pentru viua parte ce o ia la gravele sale griji. Această neapreciabilă mărturisire de caldă prietenie e o mare mângâiere pentru El; e mândru de laudele pe cari le aduce scumpei Sale armate, care și-a împlinit cu vigoare datoria și, prin repeziciunea acțiunii sale, a înăbușit îndată această răscoală anarhistă. Liniștea e pe deplin restabilită acum și, plin de încredere în viitor. M. Sa Regele e sigur că în curând rănile materiale și morale vor fi vindecate.*

Din România.

Dela Academie. Academia română a ținut Marți după prânz o ședință publică.

În această ședință dl. V. Babeș și-a dezvoltat comunicarea sa relativă la »Slăbiciunea inimii« arătând rezultatul unor cercetări amănunțite ale sale și ale preparatorului său dl. Panea.

Din multe cazuri observate rezultă că cei mai mulți inși capătă din pricina iritațiilor diferite leziuni la inimă.

De obicei, îmbolnăvirea inimii e în strânsă legătură cu îmbolnăvirea altor organe și de obicei slăbirea mușchiului inimii arată o slăbire parțială a unei părți din organism. Cele mai multe din aceste leziuni nu se pot însă vindeca, bolnavii rămânând cu ele până la moarte.

Dl. I. Bogdan, profesor universitar, și-a dezvoltat apoi comunicarea sa »Indatoririle militare ale cneșilor și boerilor moldoveni în veacurile XIV și XV.«

Intemeiat pe două documente rusești și unul dela Iliși, fiul lui Alexandru cel bun, dl. Bogdan arată că pe vremea aceea, moșii mari se dădeau la locuitorii cum se cade, cari se distingueau prin acte de bravură. În acest fel se alcătuiau sate nouă din acești cneși și boeri.

Arătând organizația militară moldovenească de pe vremuri a dat o bună explicație a vieții de pe atunci când sătenii trăiau bine, având o hrană îndestulătoare și bună, stând în bune legături și cu proprietarii de moșii cari nu-și cheltuiau banii în străinătate.

Ședința s'a închis la orele 4.

Vineri la ora 2, Academia română a ținut ședință publică solemnă pentru primirea în sinul ei a domnului L. Mrazec.

Dl. L. Mrazec a citit discursul d-sale de recepțiune, tratând despre »Formarea zăcămintelor de petrol din România.«

Dl. A. Saligny a citit răspunsul la discursul dlui Mrazec.

Premiile Academiei române vor fi decernate cu câteva zile înainte de Paști.

Tot atunci se va face și alegerea noului președinte, în locul dlui Ioan Kalinderu, al cărui mandat a expirat, și care conform statutelor, nu mai poate fi reales.

Ortografia obligatoare. Ortografia adoptată de Academia Română devine oficială și obligatorie și va fi singura întrebuințată de toate autoritățile în diferitele lor publicații și corespondențe.

pe prețuri infime și la cari după aparență și îmbrăcăminte par destul de bine situate. Dealtmintețea italienii sunt animați de un spirit de burghezie foarte dezvoltat și au un fel de nepăsare frapantă pentru ceia ce face și zice vecinul: vorbesc tare fără să se turbure de cine îi aude, umblă repede, fluieră sgomotos și aproape toți cântă umblând. O, în privința cântatului ce curios mi-s'a părut când pentru prima dată, într'un tramvai plin de lume, până ce o persoană nou urcată să scoată banii necesari biletului, conductorul — bătând tactul din picior — aștepta în mijlocul lunei fredonând destul de tare o arie, așa că se auzia de pe platforma pe care eram și eu. Și nu s'a scandalizat nimeni și nu s'a jenat conductorul.

Femeilor, în nici o parte nu li-se cedează locul cel mai bun și nu rare ori vezi băncile tramvaiului ocupate de bărbați, pe când câte zece femei stau în picioare pe platforme.

În genere, italianul e vesel și glumeț, ceea ce nu se împacă de loc cu multele crime și lovituri de cuțit, »accollitate«, ce le citești zilnic în gazete: substratul lor sufletesc trebuie să fie altul decât ceea ce se vede, și sunt, — din ceea ce citești în gazete, — totdeauna gata de a lovi, nu numai într'un moment de furie oarbă, ci ca ceva ce e propriu firei lor: repede scoate cuțitul.

Zilele trecute, citeam într'un ziar, cum o căruță încărcată mergea pe șinele unui tram. Conducătorul tramului sună, strigă, dar omul cu căruța era departe, vorbea cu un altul. Conducătorul oprește tramul, se dă jos, ia catărul de frâu și-l trage la o parte, natural proferând câteva înjură-

turi italienești la adresa căruțașului, care lăsându-și pretenul, vine să răspundă cu aceeași măsură de vorbe conducătorului. Lângă conducător, în tram, era un tinăr care luă partea acestuia, trimițând și el o serie de imprecășii căruțașului, care nu s'a lăsat mai pe jos și ținându-le piept le răspundea la amândoi. Deodată tinărul se dă jos, aleargă la căruțaș, scoate cuțitul și i-l înfige în coapse.

Un alt fapt și mai caracteristic am celit ceva mai de mult.

Intr'un cartier nou la al 5-lea etaj al unei case, locuia o femeie, prietina unui birjar. Într'o noapte aceasta vine beat după 12 și bate la ușă. Femeia refuză să deschidă, omul se încapăținează și sgomotul ce-l făcea atrage pe un vecin care deschizând ușa se ia la ceartă cu birjarul. În ajutorul vecinului vine fiul său, care văzând de ce e vorba, dă fuga în bucătărie, ia un cuțit și sare la birjar. Acesta îngrozit, scoboară cele 5 etaje sărind câte 4 trepte, iese în stradă și fuge, dar următorul nu se lasă, îl aleargă o bucată bună, și-l ajunge înfigându-i cuțitul în piept.

Lucruri de aceste se petrec în Roma cel puțin câte zece pe zi, fără să fie vorba de răsbunări premeditate sau de furturi cu omoruri. S'ar zice că e un fel de... boală de cuțit. Nu?

Vine săptămâna Patimilor, săptămâna Mare. Aveam în inimă un fel de palpație gândindu-mă la desfășurarea aceea de evlavie și de slujbe impunătoare ce aveau să se urmeze în acest oraș, centrul catolicismului, reședința papilor, orașul unde s'a întemeiat și de unde s'a răspândit creștinismul, unde a murit sfântul Petru și pe pia-

lată acum și regulile noiei ortografii: În limba română se întrebuințează 27 litere: 8 vocale: a, e, i, o, u, ă, â și î.

Vocalele y, ô, ü etc. se întrebuințează numai în cuvintele străine.

19 consoane: b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, x și z.

Consoane și grupări ca k, qu, ph, th, w, nu se întrebuințează decât în cuvintele străine. Toțiși K, se întrebuințează spre a scrie Kilometru și Kilogram. Consoanele se dublează în următoarele cazuri:

1. În acele cuvinte, cari sunt formate din altele două prin fuziune și cari, unul termină și altul începe cuvântul cu aceeași consoană, — ca înnotare, înmormântare;

2. Pentru a deosebi înțelesul a două cuvinte asemănătoare, ca casa (locuință), cassa (lada de bani).

În cuvintele care termină cu o vocală accentuată și cari n'au vre-un alt semn se pune accentul grav, ca bătu, făcu, cântă.

Trăsătura de unire se întrebuințează spre a se arăta legătura dintre anumite cuvinte, cari nu fac la un loc cuvânt compus, ca, te-am văzut, mi-ai spus.

Sunetul z se scrie întdeauna cu litera z, ca zdruincin.

Monedă nouă. Mercuri a sosit din Bruxela, la ministerul de finanțe, un transport de monede de nikel perforate de 5 bani, în valoare de 800,000 lei

Mai sunt de sosit din Bruxelles asemenea monede 400,000 lei à 5 bani; 1,200,000 lei à 10 bani și 600,000 lei à 20 bani.

Totalul comandai este de 3 jum. milioane lei.

După răscoală.

Intrevedere. În două zile consecutive, președintele consiliului, dl. D. Sturdza, a vizitat pe șeful partidului conservator, dl. G. Gr. Cantacuzino.

În ambele întrevederi, cari au avut loc Duminecă și Luni, dl. Sturdza a convorbit cu dl. Cantacuzino și expunându-i situația, i-a cerut avizul, asupra dificultăților, pe cari le prezintă importante chestiuni la ordinea zilei.

Desconcentrarea trupelor. Ministerul de război a ordonat desconcentrarea concediaților și rezerviștilor cari fuseseră mobilizați cu ocazia răscoalelor țărănești.

Trupele permanente au fost însă menținute în

tra căruia, conform vorbelor lui Hristos, s'a zidit biserica sa: *tu es Petrus et super hanc petram oedificabo ecclesiam meam...*

În cele patru enorme catedrale, San Pietro, San Giovanni în Laterano, Santa Maria Maggiore și San Paolo fuori le Mura se vor oficia slujbe solemne, se va asculta muzică religioasă minunată, vor oficia cardinali înconjurați de monsegniori și și prelați, mai ales la San Giovanni în Laterano care în lumea catolică este socotită ca mai mare, cea dintâiu biserică din lume, pentru că aci s'a botezat Impăratul Constantin cel Mare.

Imi închipuiam că peste oraș va domni o atmosferă de cucernicie și ce deluzionat am rămas când am văzut că nimic din aparența obișnuită nu era schimbat. Afize mari pe străde anunțau reprezentații teatrale și spectacole de Caffée-concert, opera în teatrul Constanzzi cânta chiar și în seara de Vinerea sfântă, muzicile comunale cântau pe piețele publice și la Pincio. Este drept, că bisericile erau mult vizitate, dar lumea intra, sta câteva momente în rugăciune și ieșea grăbită, par'că și-ar fi făcut numai o datorie.

Am fost în fiecare din catedrale, și în fiecare lucrurile s'au petrecut la fel. Lume foarte multă care se plimbă pe sub bolțile enorme vorbind și rizând, așteptând începerea slujbei, cum aștepti un spectacol, locurile cele mai bune ocupate mai din vreme, băncile tixite de femei, bărbații răzimați de coloane, așteptând începutul.

Absidul — ceea ce în construcția bisericii noastre ar fi altarul — este închis printr'un grilaj de lemn și neaccessibil publicului, iar pe băncile lui iau loc vre-o treizeci de preoți, îmbrăcați cu haine lungi violete, pe cari sunt puse altele scurte

localitățile unde se află, spre a priveghea la menținerea bunei ordine.

Rechemarea lor în cazarmă se va face probabil către 15 Aprilie și în mod treptat.

Efectivul trupelor permanente a fost complectat cu oameni din trupa cu schimbul.

Tot deodată s'a ordonat desconcentrarea lucrătorilor dela căile ferate.

Liberarea lui Tiberiu Popescu. Am vorbit la vreme despre arestarea profesorului Tiberiu Popescu dela gimnaziul din Slatina, acuzat că a instigat pe țărani la revoltă. Tribunalul de Olt confirmându-i mandatul de arestare, el a făcut apel la Camera de punere sub acuzare, de pe lângă curtea de apel din Craiova. Acest apel s'a judecat ieri și Camera i-a infirmat mandatul, dispunând punerea lui în libertate.

Știrile sosite la ministerul domeniilor, arată că mare parte din câmpiile din Moldova mai sunt încă acoperite de zăpadă, din care cauză nu s'au putut începe arăturile de primăvară.

În Muntenia și Oltenia, precum și în părțile necoperite de zăpadă din Moldova, arăturile pentru orz, ovăs și porumb, au început.

Numai în câteva comune, unde sătenii așteaptă facerea învoielilor agricole, nu s'a început lucrul câmpului.

Deși un vânt rece bate aproape în toată țara, totuși în cele mai multe localități este destul de cald, iar sămănăturile de toamnă sunt foarte frumoase.

Din județul Iași. Dl. C. Stere, prefect al județului Iași, raportează următoarele dlui ministru de interne:

În județ este liniște. Din aproape 300 de cătune ale județului, au rămas fără învoieli încheiate definitiv cel mult 20, din cauza îndărătniciei arendașilor și, în special, pe unele moșii ale fraților Fischer, Gutmann și alți câțiva recalcitranți. Dar aceștia sunt un motiv serios de îngrijire întru cât, până la încheierea definitivă a învoielilor, totdeauna se pot naște diferite incidente regretabile, cari pot influența liniștea publică. Incidentul din Prigoreni, despre care ziarul vorbesc ca de o nouă răscoală, se reduce la un conflict fără nici o însemnătate între săteni și arendașul Gutmann, care astăzi e aplanat. Peste tot se începe munca câmpului. Prefect, Stere.

Afacerea Vaida.

În afacerea Vaida, care continuă a preocupă și agită pe românii de pretutindeni, primim următoarele:

Onorată Redacțiune,

În numărul de Joi al prețuitului ziar »Tribuna« articolul de fond sub marca »Indignare artificială« semnat (R) în legătură cu incidentul din cameră a deputatului Vaida, se fac unele enunțări, cari pentru mine sunt adânc jignitoare.

Păcat că în această chestiune atât de furtunoasă, unde noi deputații naționaliști am avut de a întimpină cele mai grave atacuri, ziarul D-voastră neorientat, ne aruncă cea mai gravă acuză, ca și cum eu aș fi sărit în cursă, cu alți prieteni ai mei, aș fi bătut în retragere și în fața tumultului aș fi aruncat pe Vaida peste bord.

În aceste zile grele, când a fost pusă la probă toată cumințenia și înțelepciunea noastră, tot ce am făcut eu, s'a făcut cu anterioara, ori ulterioara desăvârșită aprobare a tuturor membrilor prezenți din clubul nostru. Despre aceasta vă puteți convinge și din comunicatele ziarului »Lupta«.

Prea cred, că dl Vaida este mai jignit în sufletul său cetind într'un ziar național, că acela, care în zilele aceste grele și urite a stat ca prietin și sfetnic cinstit lângă dânsul, este acuzat, l-ar fi aruncat peste bord numai și numai ca să decline solidaritatea cu el și să întărească poziția dușmanilor săi. Da, în naia pe care plutim noi, dl Alexandru Vaida, pe care îl prețuim ca pe un distins văzlaş, în zelul său de a merge înainte, n'a observat o periculoasă stâncă. — Atunci l-am certat ca pe un bun frate și el a primit tot ca frate ce i-am spus noi.

De aceea fără de a cunoaște împrejurările, nu e bine să se arunce tăciune între noi. Iar cine dă s'at luptătorilor naționali, acela să nu ațâțe pe cei puși în prima linie de luptă, ci într'una să strige: cumpăt și precauțiune.

Prea cred, că Dvoastră veți schimba părerea greșită, de aceea nu vă acuz cu rea credință.

Observ de altcum, că tactica luptei noastre parlamentare ne impune strict multă discrețiune și disciplină de partid. Forul nostru sigur se va declara după demolirea valurilor și de aceea ar face foarte bine presa noastră, dacă nu s'ar pripți în formarea judecății sale și în informarea publicului, pentru că totuși ar fi prea trist dacă chiar atunci ne-ați lovi, când suntem în focul luptei.

Cu toată stima:

Dr. Stefan C. Pop.

Zicem și noi: *cumpătare* în împrejurări grele și recunoaștem, că deputații naționaliști din dietă au ajuns în mare foc. Rugăm însă și pe dl Pop și pe ori care coleg al său, să binevoiască a nu privi că am scris din intenție rea ori în lipsă de informațiuni, ci călăuziți de un singur gând: să îndemnăm la solidaritatea cea mai desăvârșită și cea mai impunătoare tocmai atunci, când adversarul politic s'aruncă mai cu furie împotriva unuia dintre luptători. Prin îndemn ca toți să sară pentru unul, nu credem că am fi lovit în toți, ci tocmai chipul cum noi înțelegem să fie apărat dl Vaida dovedește cât de mult noi ținem la luptătorii nostri din dietă.

Pe ziua de azi se prevede furtună mare în Dietă. La ordinea zilei este raportul comisiei de cenzurare a ziarului desbaterilor. Raportorul propune ca după prima strofă citată de Vaida, să se tipărească: »Oratorul vorbia așa de încet și de neînțeles, că nu s'a auzit nimic și strofele următoare au să fie suprimate fiind introduse ca contrabandate în textul vorbirii«.

La această propunere, va lua cuvântul dr. Maniu, care va combate și va susține pe Vaida.

În contra funcționarilor dela biuroul de stenografie s'a introdus cercetare disciplinară.

»Magyar Hirlap« de astăseară publică un articol privitor la desbaterile ce vor fi azi în dietă. Își exprimă temerea, că venind și Vaida la ședință, se pot întâmpla lucruri cari în interesul și pentru vaza parlamentarismului maghiar n'ar fi bine să se întâmple.

Joi studenții universitari maghiari vor ținea și ei o adunare de protestare și demonstrare împotriva românilor și alui Vaida. Vor lua parte deputați ca Nagy György, Kovács Ernő etc.

de blană sau de dantelă, — după rang, — cardinalul e îmbrăcat în roșu de purpură. Slujba începe, toți cântă niște litanii monotone, compuse din 6—7 note ce se repetă la infinit, se ridică în picioare, se salută, citesc pe cărți, totul ca într'un decor de teatru, fiecare cu rolul bine studiat, și când începe corul faimoasa muzică ce așteptam să mă pătrundă de un sentiment de armonie religioasă, am rămas și mai desiluzionat: nu mi-a vorbit deloc inimei.

Altădată corurile erau mai număroase, orgelile făceau să bubuie bolțile cu sunetul amplu al tuburilor lor, instrumente cu coarde întovărășau pe cântăreți, ansamblul era desăvârșit. Azi, vocea unui bărbat ce cânta soprano era rece și cam seacă, notele ieșeau forțate și destul de supărătoare pentru ureche, ansamblul nu deștepta nici o coardă senzibilă din inimă, iar în asistență șoapte, risete infundate, mișcare, neatenție pe când în Absid, ca spectacolul să fie desăvârșit, proștii unii dormitau, alții își citeau rugăciunile, iar alții trăgeau tabac, fără să facă cel mai mic gest de a se ascunde.

Și cum stam răzimat de un pilastru, nemulțumit nici de ceace auziam, nici de ceace vedeam, mi-a venit în minte o slujbă dela mitropolia din București.

Un episcop, îmbrăcat în odăjdii de fir și cu mitra de aur bătută cu pietre scumpe slujea frumos, cu un aier de maiestate impunătoare ce se revărsa din toată prestanța lui, din îndeplinirea ritualului, din pereții afumați ai mitropoliei, din răspunsurile armonioase ale corului. Mitropolitul primat azistă. Pe tronul lui cu cărja pastorală, cu barba albă ce-i cădea peste rasa neagră, cu

aierul blând părea un sfânt desemnat; și în mirosul de tămâie ce se înalță, slujba se urma cu sfințenie ascultată cu religiozitate de mulțimea grămădită în sfântul Lăcaș.

Nu voia uită nici odată scena care a urmat: Se isprăvise slujba, binecuvântarea preotească fusese dată, ultimele măsuri ale corului se stinseră și eu mirat nu înțelegeam pentru ce lumea nu pleacă. Fû o tăcere de câteva momente, în aer par'că plutea nerăbdarea, apoi, o mișcare se produse spre altar și în momentele acele corul tună în vocile puternice de baritoni și bași: »Pe stăpânul și arhiereul nostru, Doamne îl slăvim«, pe când dinspre altar, mitropolitul înaintă încet printre lumea care se grăbea să se deie în lături făcându-i loc.

Impărțind în dreapta și în stânga binecuvântarea cu mâna lui albă, venea mitropolitul printre șirurile de lume; bărbații își plecau frunțile cu smerenie, femeile se grăbeau să sărute poala rasei înaltului Prelat în ochii căruia lucea o rază de neînchipuită bunătate ce se resfrângea pe fața lui de bătrân și blând păstor ce trece prin mijlocul poporului cucerit, dându-i binecuvântarea cerească.

A fost un moment de emoție, un fior par'că trecu prin asistență, ceva sfânt par'că plutea în aierul aromat de norii albaștrii de tămâie, pe când vocile puternice ale corului tunau de sus în note vibrante ce se revărsau ca unde sonore din bolțile vechei Biserici peste capetele plecate.

În Joia-Mare se vizitează »Scala Santa«, care este o construcție mare, în vasta Piaza di San-Giovanni în Laterano, cu cinci scări de marmură

compuse din 27 trepte fiecare, ce se urcă sus unde sunt mai multe altare și icoane cu Patimile Mântuitorului. Scara din mijloc este aceea pe care de atâteaori a urcat-o Isus, pe care a stropit-o cu sângele său și din capul căreia Pilat l-a arătat evreilor, cu corpul sângerat, îmbrăcat în purpură și cu coroana de spini pe cap, zicându-le: ecce homo.

Scala Santa a fost adusă din Erusalim la 339 de împărăteasa Elena și nu poate fi urcată de nimeni decât în genunchi, iar pe niște afișe tipărite în toate limbile și puse la intrare, se citește că cel ce urcă cele 27 de trepte în genunchi și gândindu-se cu multă încordare la Patimile Mântuitorului, nouă ani nu mai are nevoie să facă penitență.

În Joia-Mare era o afluență enormă, pe larga scară sute de persoane se urcau înghesuindu-se strivindu-și genunchii pe marmura treptelor, iar sus în capul scării era făcut un Christ de ceară, de mărimea unui copil de 10 ani slab și rău dezvoltat, cu corpul sângerând de răni, așezat într'un sicriu, și ceice ajungeau sus îl sărutau.

Erau unele persoane ce depuneau o sărutare furtivă, altele una răsunătoare, unele sărutau mâinile, altele picioarele, altele spinii, altele rănile, iar altele îl sărutau nebușește, mâncându-l parcă cu buzele lor uscate, acoperind acel corp slab cu furioase și nenumărate sărutări, pe când pe față aveau urmele durerii, în ochi lacrimi și și în toată expresia lor ceva de delir mistic.

Paștile!

Știam că în orașul meu natal, la biserica catolică, se făcea »Invierea« Sâmbăta seara, pe

(Polyt contrazice și Apponyi face o observație răutăcioasă. Strigă, strigă, ca scoși din minți, acum în al doilea rând: Dați-i apă! Duși! — Parcă avem a face iarăși cu o boicotare. Red.)

Apponyi. Se declară gata, a luă din proiectul lui Vlascici, ceea-ce ar suplini lacunele (?) din proiectul lui, bunăoară condiția de a învăța cetii și scrie ungurește. (Cochetează, amintind în chipul acesta cu intransigență! Asta-i rezultatul vorbirilor noastre?).

Polyt intrerupe. Strigătele isbușesc iarăși: dați-i apă!

Apponyi. In ce privește puterea discretă a ministrului, de 14 ani de când o eserciază asta, încă nici un abuz scandalos nu s'a constatat. (Aplause). Asta ne-am putea-o însemna-o și fricoșii de noi! Autonomiile să pomenească și datorițele lor nu numai drepturile. Dacă ministrul nu are dreptul să censureze cărțile, el nu stă bun pentru interesele statului — bate iarăși câmpii sentimentalismului mântuitorul de țară!

Supraveghierea și disciplina o ia dela susținătorii școlii numai în cazul când acestea nu-l implinesc conștientios. Ar vrea să deștepte în ei ambiția, de a pedepsi înșiși pe cei-ce vatămă statul. (Aplause).

O voce: Dar cum anume se vatămă statul?!

Apponyi. Iși bate apoi glorios peptul: ce mai rămâne de spulberat din afirmațiunile naționalistilor?

Mamelucii: Nimic, nimic!

Apponyi: In loc de altele, înainte de toate mi pun întrebarea: oare destul am făcut? (Face pe grozavul iarăși). — Guvernul acesta poate privi cu mândrie la munca lui socială și culturală. (Aplauze). — El nu stă în guvern pentru a căsca gura și a isprăvi cu acte (lui e tot una asta), ci pentru a consolida pacea între confesiuni (o voce: pe calea asta) între neamuri...

Dacă nu-și poate îndeplini toate gândurile sunt mai multe pedeci. Intâiu partea financiară...

Unul din stânga: Tunurile!

Apponyi... Iarăși tunurile, tot tunurile! Da tunuri vrem, și ostași naționali lângă ele. Astupă gura și pune în mișcare palmile Camerei cu o ridicolă frază națională.

Toate sunt un compromis. Până și omul e o faptură de compromis a lui Dumnezeu (Marele App. este așa de inferior în demagogia lui.) Astfel și proiectul de față este un compromis, cu care nu a voit să jignească prea tare pe nemaghiari! (Contrazicerile naț.)

Dv. nu știți altceva despre Deák și Eötvös, decât paragrafele legii de naționalitate. (Polit: Și spiritul! — Apă!)

Și ne acuzați că nu suntem moștenitorii lor. Dar este oare imprudență a repara coperișul prin care plouă în casă? — Vehemente aplauze — pe care însă numai decât le potolește o voce: *A resturna nu înseamnă a repara!*

La o vociferare cu Polit răspunde,

Apponyi: Ce caracter are statul maghiar? Voi dovedi îndată. Incepe cu Ștefan cel Sfânt...

Prezidentul, avertizează pe Polit, care zăpăcește urât pe Apponyi, cu intreruperile sale.

Apponyi. In alte țări, la întemeiere cuceritorii au absorbit pe cei învinși și au alcătuit o nouă rasă. — Maghiarii au fost destul de tari în fine să nu o facă asta. Ei numai în constituție au absorbit pe toți, fără deosebire... continuă o vreme bună pe tema asta, sfârșind cu o făgăduială de credință față de aceste tradiții!

Ovații furtunoase. Toți deputații se îmbulzesc să-i atingă măcar un deget, ca la moaștele unui sfânt!

Sedința se suspendă la orele 12 și 40.

Vorbirea lui Novac.

A. Novac. Instrucția nu poate avea rezultate pozitive, decât în limba maternă. Din punctul său de vedere nu este dușman al statificării complete, firește, dacă s'ar executa cu cinste legea despre naționalitate. Apponyi a ținut adineauri o vorbire, care nu este în acord cu spiritul proiectului. — Statul a avut putere totdeauna să ridice școlile de stat în satele unde voia. N'a făcut-o! E vădită tendința să pună mâna pe ale noastre, *pe cale ușoară*. Deci, intențiile curate cu care se mândrește Ap-

ponyi sunt o iluzie ori o apucătură. Ținta lui fiindcă este maghiarizarea...

Urmând vorbirea sa, dl Novac arată cum ungerii se tot provoacă la împrejurările din străinătate cari nu se potrivesc cu ale noastre. Nu voim să împedecăm învățarea limbii maghiare, ci vrem să ne cultivăm cultura noastră. Respinge acuza de *irredentism* ce ni-se aruncă. A fi irredentiști, ar fi sinucidere. Vrem ca monarhia asta să aibă cetățeni tari și fericiți. (Markos: Nu există cetățeni ai *monarhiei!*)

Arată că la periferie administrația consideră acest proiect de lege ca având scopul de maghiarizare.

Nu vrem nimicirea națiunii ungare politice. Doar facem și noi parte din această nație.

In persoana ministrului vede de altfel garanția că nu se va abuza de această lege în sens de a nimici. Experiențele trecutului ne fac însă precauți. Respinge proiectul și propune un proiect de rezoluție.

(Majoritatea face ovații ministrului Apponyi).

Sedința se ridică la orele 2 și 15 minute.

Apărarea națională.

Represalii în Bihor.

Adunare în Șimleu.

Inainte!

Corespondentul nostru din Oradea-mare, ne telefonează noaptea târziu, că organele administrative din Bihor au început să recurgă la represalii pentru a opri în loc deșteptarea conștiinței naționale în Bihor.

In toată lupta aceasta maiestoașă pentru apărarea națională, a impus tuturor avântul ce s'a desfășurat tocmai în Bihor, care d'atâta vreme stă în amorțire.

Se știe că Bihorul și la ultimele alegeri a trimis în Dietă tot deputați kossuthiști și candidații români afară de dr. Lascu au căzut toți cu minorități mari. Deputații cari dețin cercurile aceste românești, privesc acum cu spaimă mișcarea românească ce se desfășură în valuri tot mai largi. Și cu gândul la primejdia în care le-a ajuns mandatele, ei fac totul, ca mișcarea să fie stinsă prin represalii.

Corespondentul nostru ne telefonează că s'au început deja perzecuțiile și șicanele în Bihor. Inspectorul școlar *Vaszady Lajos* a ținut perchiziții la școlile din Berechin și Sânmiclăuș căutând după cărți agitatorice și alte minuni. El i-a amenințat apoi pe învățătorii pentru participare la adunări. Bravii învățătorii s'au purtat însă barbătește și au protestat împotriva violării dreptului lor cetățenesc. Incercarea de intimidare a inspectorului n'a succes.

Pe Marți este convocată adunarea în Ceica. Aici ungerii kossuthiști se pregătesc să demonstreze contra românilor.

Pe Duminecă este convocată adunare în Chișirid, cercul Ugrei, în apropiere de Oradea-mare, care promite a fi impozantă.

Corespondentul nostru este informat, că adunarea din Beiuș s'ar fi amânat. Știrea nu ni-s'a confirmat până acum.

Toate machinațiunile guvernului sunt însă zădarnice, în Bihor s'au ivit zori...

Adunarea din Caransebeș.

Caransebeș 12 Aprilie. (Telegramă particulară.) Adunarea ținută azi a reușit splendid. Prezenți peste 5000 de inși. Deputatul național **Aurel Vlad** a ținut o însuflețitoare cuvântare. S'a votat o rezoluțiune energică cu un mare entuziasm.

Protestul sinodului protopopesesc din Vârșeț.

Sinodul protopresbiteral al tractului Vârșeț în ședința sa din 28 Martie 1907 sub presiunea dlui protopop **Traian Oprea** a adus următoarea:

Rezoluție

contra proiectului de lege al ministrului de culte Apponyi.

Proiectul de lege despre raporturile de drept ale școlilor elementare populare, cari nu au caracter de stat și despre salariile învățătorilor dela școlile comunale și confesionale, prezentat parlamentului țării în 21 Februarie a. c. din partea ministrului de culte și instrucțiune publică, contele **Albert Apponyi**, urmărind tendința de a distruge autonomia bisericii române gror., înarticulată în legile țării, urmărind tendința de a sufoca dreptul natural al popoarelor de a se instrui și cultivă în limba lor proprie; urmărind tendința de a desființa naționalitățile patriei acesteia, cari țin cu toată tăria la individualitatea, cultura tradițiile istorice și misiunea lor proprie, cu cari voesc să moară și să trăiască în această țară ca și strămoșii lor,

Sinodul protopresbiteral ort. or. român al Vârșețului conștiu de datorința sa, în fața proiectului ce amenință biserica și naționalitatea noastră, protestează cu toată energia în contra acestui proiect de lege, apelând la toți factorii constituționali să împedecă ca acest proiect să devină lege. Ținând la cultura și limba noastră ca la viața Sinodul declară, că va susține între ori-ce împrejurări școlile noastre confesionale și cu nici un preț nu va renunța la ele.

In consecvență va stărui conform principiului enunțat prin concluzul Congresului național bisericec din anul trecut de a ridica salariile învățătoresți și astfel a îmbunătăți starea învățătorilor noștri confesionali. Sinodul exprimă încredere fiească și mulțumită profundă Prea Sfințitului Episcop, Înaltilor Părinți sufletești ai poporului nostru, în special Prea Sfinției Sale Dlui Episcop diecezan **Nicolae Popea**, pentru pașii întreprinși de a paraliza atacul acestui proiect de lege și îl roagă să continue lupta de apărare a celor mai scumpe comori a credinței și limbii noastre strămoșești, mergând cu legitimele noastre plângeri și proteste la treptele tronului, de unde poporul român așteaptă scut și apărare a naționalității și bisericii sale.

Sinodul protopresbiteral roagă pe Prea S. Sa Domnul Episcop diecezan **Nicolae Popea** să binevoiască a primi acest concluz cu părinteasca-i bunăvoință, care concluz este a se înainta prin Prea On. Domn protopresbiter tractual **Traian Oprea**.

Adunarea din Vințul de jos.

Cercul electoral Vințul de jos, care are mândria de-a fi reprezentat în parlament cu atâta demnitate de **Dr. I. Maniu** a ți-

nut Mercuri în 10 l. a. a treia adunare de protestare. Apele Murășului fiind umflate inundând împrejurimile, nu au putut veni toți câți ar fi de dorit din satele de peste Murăș. Cu toate acestea peste 1000 de cetățeni s'au adunat în curtea hotelului »La două pistoale«, urmărind cu vădit interes mersul adunării prezidate de *T. L. Albini*. Șirul discursurilor l-a deschis vice-notarul consistorului metropolitan din Blaj, dl dr. *I. Balan*, un demagog de mâna întâi, vorbind cu multă vervă și într'un limbaj curat țărănesc despre necesitatea reformei electorale, stârnind, deseale aplauze și întreruperi ale mulțimei, cu deosebire asupra introducerii grabnice a votului universal, secret și fără nici o restricțiune.

Tinărul jurist din Orăștie dl *Dr. I. Maior* a vorbit cu multă pricepere despre sistemul dărilor, indicând ca un mijloc de a curmă multora calea Americii, introducerea dării progresive și asigurarea minimumului de existență.

Dl *Dr. V. Macavei* profesor la seminariul teologic din Blaj, a luat la o amănunțită analiză proiectul de lege al ministrului Apponyi referitor la școalele confesionale, iar încercatul publicist, părintele *I. Moța* dela Orăștie a arătat, într'un discurs bine simțit, primejdiile ce ne amenință nu numai școalele sătești, dar înșasi cultura noastră, națională și firea noastră etnică pe urma acestui proiect, dacă el va deveni lege, ceea-ce, cu multă durere zice, este aproape sigur. Pune la inima ascultătorilor, ca fiecare tată și fiecare mamă să fie înainte de toate în sufletul lor români adevărați și atunci literă moartă și lege iluzorie va rămâne și legea aceasta, cum rămas-au multe legi, aduse în scopul nebunei utopii a maghiarizării.

Furtună de aplauze a stârnit fruntașul țaran Ioan Stinea din Sibîeni, făcând în felul țărănesc, dar sincer și deschis, o admirabilă asemănare între felurile flori din grădină și între felurile popoare din țara aceasta. Precum felurile flori, zice, cresc și să desfășură în grădină așa cum le-a lăsat Dzeu, așa să ne lase și pe noi diferitele popoare, care-și au limba și obiceiurile lor, căci același pământ îl avem același soare ne încălzește pe toți, aceleași poveri le purtăm și aceleași nevoi și neajunsuri le tragem cu toții de o potrivă.

La urmă s'a primit cu multă însuflețire următoarea rezoluțiune prezentată de dl *Dr. I. Maior*:

Românii din cercul electoral Vințul de jos în adunarea poporală ținută în Vințul de jos în 10 April 1907, după ce au desbătut starea politică de azi a patriei noastre și în deosebi proiectul de lege al guvernului privitor la învățământul elementar, au luat următoarea

Rezoluțiune

1. Protestăm sărbătorește contra întregului sistem politic de azi, care țintește numai spre crearea unui stat unitar de rasă cu contopirea și nimicirea tuturor popoarelor nemaghiare, protestăm contra acestor zădarnice încercări, cari primejdiesc, fac chiar cu neputință buna înțelegere dintre locuitorii patriei comune și ne împedecă în libera noastră dezvoltare culturală și materială, la care avem drept imprescriptibil ca popor, care de atâtea veacuri locuim pe

acest pământ, pentru care atâtea jertfe am adus, atâtea sânge am vărsat.

2. Cerem aducerea numai decât al dreptului de vot obștesc direct și secret după comune, care singur e potrivit cu legile dumnezeiești și cu dreptul firesc față de datorințele, pe cari cu toții deopotrivă le împlinim, protestăm contra amânării, protestăm contra oricărei restrângeri, care n'ar avea altă țintă decât falsificarea cerinței obștești.

3. Adunarea luând în considerare, că nu știința limbei unguerești face fericirea neamurilor din țeara aceasta, ci unirea tuturor cetățenilor, cere dela guvern, ca în loc de a umbla după potcoave de cai morți, să aducă o lege, prin care să scutească de dare minimumul de venit necesar pentru susținerea unei familii de țaran.

4. Ne ridicam glasul mai cu seamă în contra proiectului de lege privitor la învățământul elementar, pentru că nu are altă țintă decât maghiarizarea. E ticăloșie și rușine să zici despre neamul nostru românesc de trei milioane, că aici în țara lui nu se poate fericii cu limba lui, ci trebuie să învețe altă limbă pentru că să aibă toate drepturile cetățenești. Noi credincioșii biserice și neamului numai cu limba noastră românească voim să trăim și să ne fericim și cine ne împedecă în asta se face vinovat de tradare de patrie și tron, pentru care noi ca români atâtea sânge am vărsat în toate vremurile.

5. Aducem mulțumită arhierilor și deputaților nostri pentru lupta ce o poartă întru apărarea limbei noastre. Incredințăm pe deputații nostri să spună în casa țării că și noi, mulțimea neamului românesc ne iubim limba cu aceeași dragoste ca și ei, și că lucrarea lor în casa țării în noi, în popor, își are temelia și izvorul și că au încrederea noastră a tuturor, pentru că și noi așa simțim ca ei.

După acestea prezidentul cetește o adresă de aderență, sosită în decursul adunării, dela preoții gr-cat. a tractului Sebeșul-săsesc. Adresa iscălită de toți preoții în frunte cu șeful tractului, dl protopop *Alexandru Dobrescu* a fost primită cu frenetice aplauze.

În sfârșit adunarea cu un entuziasm indescriptibil hotărăște să se trimită iubitului deputat dr. *Iuliu Maniu* o depeșă omagială.

Adunare în Șimleu.

Primim următoarea convocare:
Cetățenii locuitori în cercurile electorale Sălagiu se convoacă la

adunarea poporală,

ce se va ținea în Șimleu, Vineri în 19 Aprilie st. n. a. c. la orele 11 a. m. la Hotelul Național cu următorul program:

1. Deschiderea adunării.
  2. Discuțiune asupra proiectului de lege al guvernului cu privire la școalele elementare.
  3. Votul universal.
  4. Discuțiune asupra dreptului de întruniri.
  5. Rezoluțiune asupra acestor chestiuni.
- Șimleu, în 8 Aprilie 1907.

George Pop de Băsești, Alimpu Barboloviciu, Vasile Papp, dr. George Pap, Andreiu Cosma, dr. Coriolan Meseșan, dr. Victor Deleu, dr. Coriolan Steer, Vasile Pățaș, Augustin Vicașiu, dr. Vasile Gyurkó, Gavril Trif, dr. Emil Pap, dr. Iuliu Chiș, Nicolau Munthiu, Pompeiu Fărcaș, Simion Barboloviciu, Mihail Bohățiel, Emanuil Stoica, Augustin Osian, dr. Ioan Suciu, Teodor Cosma, Ioan P. Lazar, Augustin Marcușiu, Eug. Boroșiu.

Protestul comitetului parohial din Hațeg.

Comitetul parohial al bisericei gr.-or. române din Hațeg în ședința din 24 Martie 1907 st. n. ținută sub prezidiul dlui dr. *Leo Parasca* cu vot unanim a adus următoarea rezoluție:

Coosiderând că pe baza Statutului Organic datorința comitetului este, a apăra și susținea în întregitate drepturile și așezămintele bisericei noastre autonome și ale școalei noastre confesionale;

Considerând că prin proiectul de lege prezentat dietei de ministrul de culte și instrucțiune publică Apponyi referitor la școalele noastre confesionale și la salarizarea învățătorilor, se vatămă autonomia bisericei noastre garantată prin legi fundamentale;

Protestează energic și solem în contra numelui proiect de lege, aproabă lupta deamă a deputaților nostri naționali și aderează la procedura prea vrednicilor nostri Arhieriei și la memorandumul prezentat de dânsii la locul competent, — rugându-i să întreprindă toți pașii legali și constituționali, ca acel proiect să fie luat dela ordinea zilei, sau să fie modificat conform cerințelor din memorandumul Arhieriei noastre.

Protestul sinodului protopopes al tractului gr-cat. Sebeșul-săsesc.

Pe când se ținea la 10 Aprilie a. c. adunarea de protestare a alegătorilor cercului electoral Vințul-de-jos, preoții gr-cat. ai tractului Sebeșul-săsesc, aparținători aceluiași cerc electoral, au adus următoarea

M o ț i u n e :

Considerând că proiectul de lege referitor la școalele populare elementare, ce dl ministru de culte și instrucțiune publică, contele Albert Apponyi l-a prezentat dietei, cuprinde astfel de dispoziții, cari vatămă adânc drepturile sfintei noastre biserice sădite în firea ei de însuși mântuitorul ei și recunoscute de legi existente și sancționate a acestei țări;

Considerând că acest proiect de lege dacă ar deveni lege ar face aproape cu neputință susținerea de școli din partea biserice și întru cât ar mai putea fi cu neputință susținerea lor, ele nu ar mai corăspunde sublimului scop urmărit de biserică;

Considerând că acest proiect cu tendența-i de a pune exagerat pond pe instrucțiune în limba maghiară din punct de vedere pedagogic;

Considerând că acest proiect țintește la schimonosirea firei noastre românești, pe care veacuri de-arândul am păstrat-o cu sfințenie;

Sinodul protopopes al tractului Sebeșul-săsesc își exprimă îngrijorările ce le are contra acestui proiect, cere cu insistență retragerea lui și protestează cu toată tăria contra lui. Exprimă Exelenței Sale Metropolitanului Victor în frunte cu Preasfințitii Episcopi sufragani călduroase mulțumite pentru ținuta bărbătească luată față de acest proiect și-l roagă pe Exelența Sa ca și mai departe să lupte cu toată tăria și cu toate armele legale pentru celea mai scumpe comori ale noastre: limbă și lege.

Semnați: Alexandru Dobrescu, protopop, Ioan Bitea, notar tract., Nicolau Marginean, Ioan Stanciu, Ioan Allon, Ioan Petruscu, Ioan Popp, Ioan Popa Popasu, Avram Stoian, Ioan Neagu, Alexiu Deac, Mihail Marginean, Petru Cordea, Antoniu Filipescu, Maximilian Giurca, Ioan Magde.

Adunarea de protestare din Bistrița.

Ieri s'a ținut adunarea de protestare a alegătorilor români din cercurile electorale Bistrița și Năsăud în sala cea mare dela »Gewerbeverein«, la care au participat peste 1000 alegători români, mulțime de preoți, advocați, puțini învățători și o frumoasă cunună de dame. Observ aici că au lipsit 20 preoți, toți profesorii și toți învățătorii din vicariatul Rodnei. Adunarea a succes bine, însuflețirea a fost mare.

Adunarea s'a deschis prin vicariul Năsăudului *Ciril Deac*. Biroul s'ha constituit astfel: președinte vicariul C. Deac, vice-președinti protopopii: Gerasim Domide, Mihail Făgărășan, Simion Monda și Ioan Pop, notari dr. *O. Utalea*, dr. S. Pop și dr. Iuliu Pop.

Președintele din o vorbire frumoasă și des întreruptă de aprobări explica poporului pentru ce

s'a convocat aceasta adunare, descrie pericolul ce amenință biserica și școala prin proiectul lui Apponyi și roagă adunarea să protesteze contra acestui proiect desastroos. Al doilea orator e dr. Victor Onișor. Vorbește în general despre situația politică a țării și votul universal. În termini populari arată în ce hal politic a adus coaliția țara, cum se făuresc fel de fel de legi și caută numai să întârzie executarea programului cu care a venit la putere, explică cu mult succes ce e votul universal și roagă adunarea să ceară crearea unei legi electorale europenești, cu votul pentru toți, votare de-a dreptul, în comune, secret și fără restricții.

Urmează dr. Gavril Tripon, acest gură de aur al ținutului nostru. Vorbește despre proiectul de lege referitor la școlile confesionale, comunale și de stat. Combate cu puternice argumente sus nimitul proiect, arătând primejdii mari de care e amenințat neamul, biserica și școala românească dacă acest proiect va deveni lege. Arată măsurile draconice ce sunt luate în diferiți paragrafi pentru disciplinarea învățătorilor. Arată că acest proiect va nimici școala și învățătoria noastră, că stărbeste autonomia bisericilor noastre și împiedică copiii neamului nostru de a se cultiva în limba noastră strămoșească. Vorbirea dlui Dr. Tripon a lăsat o adâncă impresie între popor.

Ultimul orator e Dr. Dionisiu Login. D-sa face o comparație foarte potrivită între iobăgia veche și cea nouă, care voește să o crească Apponyi cu proiectul său de lege și dovedește că »iobăgia intelectuală« a cărui samsar e Apponyi e cu mult mai primejdioasă pentru poporul nostru ca cea veche.

Cetește următorul proiect de rezoluțiune:

Adunarea alegătorilor din cercurile electorale Bistrița-Năsăud, ținută în 9 April 1907 în orașul Bistrița desbătând asupra situației politice, a sufragiului universal, a proiectului de lege despre raportul de drept al școlilor comunale și confesionale înaintat de ministrul Apponyi casei deputaților și acum sub desbatere în dieta țării, enunță următoarele:

1. Protestăm împotriva sistemului politic de azi, susținut și de partidele coalitate aflătoare azi la cârma statului, care sistem, nepurtând grija de binele și fericirea popoarelor din această țară, are ca țintă ca din toți fiii acestei țări să facă un popor cu o singură limbă, contopindu-ne pe toți nemaghiarii în poporul dominant maghiar;

protestăm împotriva acestei încercări în contra bunului D-zeu, care ne-a dat limba, această încercare primejduiește bunăînțelegeră între popoarele acestei țări, împiedică dezvoltarea morală și materială a poporului nostru, silește pe mulți fii ai noștri, ca să părăsească pământul țării, care noi îl ținem, îl apărăm și-l hrănim cu sângele nostru de aproape două mii de ani.

2. De vreme ce una dintre problemele cele mai de frunte ale adunării legiuitoare, chemate de Majestatea Sa pe ziua de 19 Maiu 1906, — după vorba limpede spusă în vorbirea de tron a Maj. Sale, — este introducerea sufragiului universal, alcătuirea legii prin care să se dea dreptul de alegere tuturor cetățenilor fără privire la stare și la avere — fiindcă sarcinile țării cu toții într-o formă le purtăm, — cerem ca guvernul țării numai decât să înainteze la dieta țării proiectul de lege despre introducerea votului pentru toți, cu votarea de-a dreptul, în comune și cu votul secret;

protestăm împotriva amânării acestei legi, care amânare nu are altă țintă decât zădărnicierea dorinței ferbinte a popoarelor din această țară de a se face stăpâne pe soartea lor,

protestăm împotriva oricărei restrângerii măestrite a dreptului de vot, în special a legării dreptului de vot de cunoștința limbei

ungurești, care restrângere nu are altă țintă decât pe noi popoarele nemaghiare să ne scoată din șanțurile constituției și să falsifice voința poporului susținător de această țară.

III. Protestăm mai departe cu toată țaria în potruva proiectului de lege despre raporturile de drept și despre salarizarea învățătorilor dela școlile confesionale și comunale, care lege asemenea are de scop ducerea la îndeplinire a dorinței de a ne împedeca în cultivarea limbei mamei noastre; dar această lege face cu neputință ca copiii noștri să-și câștige în anii fragezi ai copilăriei acele cunoștințe, ce sunt de lipsă pentru a se face oameni buni, temători de Dumnezeu, folositori neamului și patriei și pentru a putea răsbi greutățile traiului și al vieții.

Protestăm în potruva hotărârilor din proiect, prin care se atacă autonomia bisericilor noastre românești și drepturile câștigate prin legiurile dela 1848 și 1868;

Protestăm în potruva hotărârilor, prin care școlile noastre se scot de sub autonomia bisericilor noastre susținătoare de școală.

Cerem ce cel proiect să se ieie dela desbatere și să se prelucre din nou, cu ascultarea și învoirea reprezentanților bisericilor și ai poporului nostru.

IV. Ne identificăm întru toate cu activitatea deputaților naționaliști din dieta țării, cari luptă pentru dreptatea tuturor popoarelor din patrie, exprimăm cea mai ferbinte mulțumită pentru lupta energică ce au purtat și până acum, dar ce-o poartă în aceste zile în contra proiectului lui Apponyi, și îi rugăm ca și de aici înainte să ducă lupta cea mai energică cu aplicarea tuturor mijloacelor legale pentru a zădărnici primirea și sancționarea acestui proiect de lege.

Mulțumim Arhierilor bisericilor noastre pentru apărarea neobosită a drepturilor bisericilor române, pentru protestul bărbătesc înaintat împotriva nizuințelor de a ni-se deșființa școlile. Rugăm pe iubiții Arhieriei, ca să ducă lupta și de aici încolo și dacă va fi de lipsă să meargă chiar la treptele tronului spre a cere scutul Maj. Sale în fața nedreptății ce ni-se pregătește.

Adunarea trimite o petițiune la casa deputaților, în care pe bază motivelor expuse mai sus cere retragerea proiectului de lege referitor la școlile confesionale și pentru rezolvirea chestiunii naționalităților, pe temeiul egalei îndreptățiri.

Cu redactarea și expedarea acestei petițiuni se încredințează biurul adunării, iar pentru a presenta petiția la președintele casei deputaților e rugat dl deputat dr. T. Mihali.

Acest proiect de rezoluție e primit cu unanimitate. După aceasta președintele închide adunarea, mulțumind alegătorilor pentru participare. Observ aici, că reprezentant al autorităților a fost vice-căpitanul de poliție sasul Ballasser Tranșot, care s'a purtat foarte obraznic, intrerupând des pe toți oratorii. Au mai fost concentrați 40 gendarmi și două companii de miliție, conșignate în casarmă. Au a fost lipsă de toate aceste, căci poporul deși a fost foarte însuflețit s'a purtat demn și liniștit.

Năsăud, 10 Aprilie 1907.

Răvașuri.

»Erdélyi Hirlap« dela 11 c. aduce știrea, că un fel de »kupak-tanács«, comisie aleasă pentru a pune la cale o întrunire, în care patrioții dela Cluj să protesteze încontra — Valahilor, — a

ținut ieri ședință. S'au vorbit multe și mărunte, între altele să ceară lui Apponyi a mai aspri proiectul său de lege. Astfel să se dea inspectorului școlar dreptul ca pe învățătorul care nesocotește legile să-l poată amenda cu 100 coroane... De ce nu să și-l — spânzure?!

Același ziar spune că răspândindu-se Joui știrea că deputatul Vaida a sosit la Cluj, patrioții s'au pregătit să-i facă — o primire în stil clujan!... Dar Vaida n'a fost p'acolo. Numitul ziar îl și sfătuește să nu meargă...

Ce infami!

Administrația Cojocnei a binemeritat și ea dela patrie: a arestat pe studentul universitar Aurel Șerban, prins în satele din jurul Clujului că cheamă poporul la adunările românești. L'au adus cu șupa la Cluj... Numai atâta?

Lumină să se facă!

Oradea-mare, 8 Aprilie n.

Zilele acestea mi-a venit la mână actul următor:

»Bizalmas. 778/1907 biz. szám.

Körjegyző Urnak!

A felekezeti tanítói fizetések rendezésére vonatkozó törvényjavaslat ellen a románok tiltakozó népgyűléseket akarnak tartani.

Miért is utasítom körjegyző Urat, hogy az ilyen népgyűlések megtartását hozzám azonnal jelentse be. Egyben utasítom körjegyző Urat hogy a románok által bármily természetű ügyben tartando gyűléseket kísérje figyelemmel és annak lefolyásáról, valamint a gyűlésen elbadott tárgyakról külön küldönc által tegyen hozzám jelentést. Kelt stb...

Ertsey, szolgabíró.

Reservat 778/1907.

Domnule notar,

Românii vreau să ție adunări de protestare contra proiectului de lege despre salarizarea învățătorilor, a ministrului Apponyi.

Drept aceea te îndrum, ca ținerea acestor adunări să mi-le anunți imediat. Deodată te îndrum, să petreci cu atențiune orice fel de adunare a românilor și despre discursul lor precum și despre obiectele ce se dezbate să mă avizezi imediat printr'un trimis.

Ertsey, pretore.

Aceasta îndrumare secretă a fost trimisă notarilor cercuali de către pretura din Ceica, dar după cum a recunoscut fișpanul comitatului Bihor (vezi: »Nagyváradai Napló«, nrul din 7 Aprilie 1907; publicațiunea intitulată: »Izgalom a biharmegyei románok között«), îndrumări de acest conținut s'au trimis tuturor notarilor din comunele române bihorene la ordinea vicecomitelui.

Tendința e vădită.

Cine nu va mai fi știind, că adunările populare nu prin notarii comunali, ci prin cetățenii independenți sunt a se însinua autorităților competente?

Deci care poate fi adevăratul rost al circularului de sus, dacă nu acela ca notarii să îndeplinească cel mai mășav rol de sbiri secreți înțelegând, ca să caute a miroși toate mișcările referitoare la adunările noastre populare, să miroase mai vartos pe inițiatori, pe cari să-i însinue momentan fibraelor pentru a fi ținuti în evidență ca nu știu ce revoluționari criminali și primejdioși?

E și mai bătătoare la ochi însă a doua parte a circularului secrete, în care se pretinde spionarea tuturor convenirilor noastre de orișice natură.

Deși la moment am constatat și aci roșul adevărat, totuși am căutat să mă conving din izvor sigur și competent, de unde apoi am primit informațiunea, că vorba e să se răspândească de nou svonuri mizerabile despre »revoluții« de ale românilor, calumniindu-se poporul român înaintea străinătății și creându-se motivul, pe baza căruia să devină și Bihorul îndesuit cu zeci de mii de soldați și jandarmi, cum s'a făcut prin ținuturile zărandene la finea anului 1905.

Dacă de fapt s'a pus la cale sugrumarea curentului de deșteptare națională din Bihor prin machinații atât de infernale, necondiționat că a sosit momentul, când trebuie să le întonăm criminalilor conspiratori: **pân'aci și nu mai departe!**

Orice s'a pus la cale însă din partea aceluia cu musca pe căciulă, pretindem, ca fără nici o amânare **lumină să se facă!**

Iar până a ne face cuvenita socoteală, țin să fac atenți pe conspiratorii ticăloși, să țină minte, că mișelescul măcel dela Aleșd nu a fost rezultatul acțiunii partidului național român, ci a operei partidului 48-ist și a celorlalte partide maghiare. Precum și cu ocaziunea adunării populare românești din Beiuș ținută în toamna anului 1905 tot 48-iștii au fost bandiții, cari sub scutul autorităților publice au încercat să repeteze hoția dela Aleșd.

Atâta deocamdată.

Dar nainte de toate **lumină să se facă!**

Dr. Demetriu Lascu.

NOUTĂȚI.

A R A D, 13 Aprilie n. 1907.

— **Fanfaronul.** I-s'a amintit și lui numele în ziarele maghiare, și face un tapaj încât ai crede că în jurul lui se învârtea politica Europei...

După ce a trimis adică ziarelor maghiare telegramă în care desavuează direcția politică alui Vaida, directorul dela »Economul« din Cluj, Franko Amos, a trimis și »Gazetei« din Brașov o »desmințire« telegrafică, în care între altele zice:

»Cluj, 11 Aprilie. Rog desmințiti categoric denunțările tendențioase ale ziarelor din Budapesta și Cluj, cari unisono caută a mă prezenta ca instigatorul mișcării de protestare din Ardeal și stând sub șefia odioasă a domnului dr. Alexandru Vaida.

»Toată lumea noastră mai știe că am fost un franc și leal dar implacabil adversar politic al curentului destructiv pornit de domnul Vaida. Imi jignește deci conștiința politică chiar și numai bănuiala de a fi stat vreodată la ordinele dlui Vaida. Cu atât mai mult mă atinge presupunerea unei convențe cu dl Vaida acum, când prin conștientă sa în parlamentul ungar a mai dat adversarilor nostri politici peste toate ale sale și o armă înveninată împotriva apărării noastre constituționale.

Ce Don Quichot!

— **Prelegere publică.** Duminică în 1/14 Aprilie a. c. prof. preparandial, Ioan Costa, va continua prelegerea publică: »Despre revoluțiunea franceză«.

Prelegerea se va ține în Casa Națională. Inceputul la 4 ore după amiază.

— **Rectificare.** În noutatea: *O rugare, apărută în nrul de ieri al ziarului nostru, pasagiul din alineatul al 2-lea «...dacă ar dis-copieze pune să mi-se conturile...», e a se citi astfel: dacă ar dispune să mi-se copieze conturile...*

— **Epidemie.** În câteva sate din jurul Sebeșului-săsesc a izbucnit și se tot lățește între copii tusa convulsivă. În deosebi la Cut epidemia a luat proporții îngrozitoare cu zilnice decese.

— **Starea sănătății regelui Svediei.** După o telegramă din Magdeburg, din Stockholm se telegrafiază ziarului »Magdeburger Zeitung«, că regele Oscar al Svediei e într'o stare de slăbiciune fizică îngrijitoare, așa că deja se vorbește despre o succesiune la tron.

— **Săpun de vioarea de Parma.** Sub această numire de câți-va ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de vioare? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuițeze acest săpun, numai că să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil. 3 bucăți 2 cor. 20 fil. Pregătește: Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă. Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugos în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Nu-i nimeni bolnav, dacă întrebuițează balzumul regesc** renumit al farmacistului Grosz Nagy Ferencz din Debreczen, ce vindecă pe ori cine de dureri de cap, podagră, dureri de dinți și de șele.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 120 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chemic a lui Vilmos B. Debreczen.

Ultime știri.

Deraiare. Kiskun-Dorozsma, 12 Aprilie. O groaznică deraiare s'a întâmplat aici. Au murit 4 persoane și răniți grav 24 persoane.

Economie.

Arad, 12 Aprilie 1907

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 12 Aprilie 1907

INCHEEREA la 12 ORE :

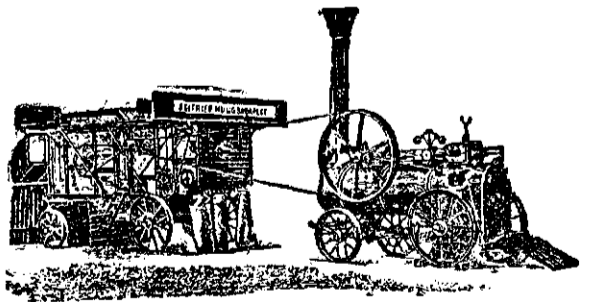
Grâu pe Aprilie 1907 (50—kg.)	8:03—8:04
Secară pe Aprilie 1907	6:62—6:63
Ovăs pe 1907	7:73—7:74
Cucuruz pe Maiu 1907	5:41—5:42
Grâu pe Octomb. 1907	8:23—8:24

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	8:04—8:05
Secară pe Aprilie 1907	6:50—6:51
Ovăs pe Aprilie 1907	7:70—7:71
Cucuruz pe 1907	5:38—5:39
Grâu pe Octomb. 1907	8:24—8:25

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuițată și cu dregere
se pot căpăta pe lângă condiții de plătire
foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator
de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaș

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

Pomadă de mustață
DE HAJDUSÁGI!

Mustața e frumoasă

dacă întrebuițezi

pomada Hajdusági,

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratis.

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor

Balzamul regesc

contra podagrei și a reumei, recunoscut mai bun medicament de la treaga lume.

O sticlă 2 cor. În provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. Pe lângă rambursă gratis. Medicament îngăduit de către ministrul de intern.

CREMA FÁY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că au la ventat un medicament, unicul, ce nu-i stricăcioasă pentru pielea feței.

Ștind că toate alifiile de pân'acum pentru înfrunșetarea feței sunt stricăcioasă, după multă străduință mi-a succes, se inventez un medicament nestricăcios. Nu conține mercurul, prin urmare:

Crema Fáy e unica nestricăcioasă contra pistrurilor, jureștilor și alte boale de piele.

Crema Fáy dealătură ori ce beșicătură, peclugni și ce ce pată.

Crema Fáy face să dispară șbărciturile, fața pielii e face mai fină și mai curată.

Crema Fáy nu conține nici plumb nici mercurul, și astfel nu e stricăcioasă.

Crema Fáy nu conține materii unsuroase, e în formă de spumă cu miros plăcut și nu face să lucească fața.

Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține mercur și suplinește bine pudra.

Un borcan de CREMA FÁY 1 cor. Săpunul Crema Fáy, regele al punurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuițată cu crema cu tot redă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței corespund trei culori, de schisă nrul 8, roșie nrul 18, și roșie închis nrul 18, deci la comanda rog să vă provocați la munte. Acestea alifi sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuița fără se observă însă. — Uu borcan 4 cor.

Apă de pistui. Cel mai bun medicament pentru delaturarea pistrurilor efect admirabil, căci îndată redă feța culoare curată, și nu-i stricăcios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Sigur de fiară pentru aceasta apă 80 filerli.

Medicament pentru vopsirea părului în cele blocate brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndejuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu inaspresce părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei și astmei.) — Tama deosebi pe vremea, când e noros mulți suferă din tusa, respinare neșgulată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale îl istoneșc pe om la grad, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuițează Picturile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venereale atât la bărbați cât și la femei. În o săptămână depină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discordanță pe din afară cu inscripție »Coloniale«. Prețul unei sticle cu cele necesare ce ajunge se vindecă pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate periodică, la dureri ascunse și la rădăcină de acest soi. Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Prețul unei sticle cu cele necesare gingivale cu ele, durerile de dinți provenite din ori ce cauză, ncteează la moment. O sticlă 70 de fil.

**FARMACIA
GROSZ NAGY FERENCZ
DEBRECZEN.**

comandele pentru liferarea se face cu reintoarcerea poștei în întreaga țară.

Commis

bineversat în branșa ferăriei,
se acceptază numai decât la

„SEVERINEANA“
societate comercială pe acții
— în Caransebeș. —

Aruncă în foc gulerile și mangetile

întrebuințate și cumpără numai cele făcute din **celuloid**, ce în privința calității și a crutărilor sunt indispensabile pentru fiecare domn. În toată vremea mare asortiment de modele de rămașițe din celuloid albe și colorate, — și cataloage trimit gratuit. — Cu stimă:

Lauritz Ferencz

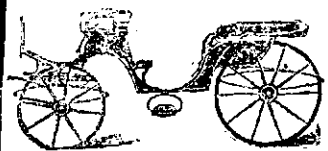
pregătitor de gulere și mangete din celuloid

Timișoara-Jozefin, strada Csillag nrul 17.

Ij. Hodács János

Fondat la 1892 fabrică de trăsuri Telefon 439.

Prima fabrică de trăsuri de pe câmpie

Mare magazin stabil!

Szeged Orașul de sus, Str. Kistisza nr. 4. (Urmarea str. Maros).

Nou

atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că am deschis

atelier de modă pentru pălării de dame în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa lui Sebesy), care va corespunde timpului și gustului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

În magazinul atelierului meu, se păstrează în permanent cele mai frumoase modele eșite dela firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de pălării de doamnă. — Străformări și alte lucruri aparținătoare acestei specialități, se execută punctual și cu prețuri moderate.

Comandele din provincie le execut cu cea mai mare promptitudine.

Se roagă de partinire:

AMTMANN ANNA

ARAD, strada Deák Ferencz Nr. 2.

Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

pregătitor de haine preoțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de revizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăasă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântului lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Dacă te doare capul

O scătu-lă cu 24 pastile costă 1 cor. 20 fil.

nu întârzia, ci folosește îndată

Se capătă în ori-ce apo-tecă și dro-gerie.

„pastila .. Migrain a lui Beretvás

de care în cinci minute în-ceată ori-ce durere nervoasă de cap, chiar dacă ar fi cronică.

Întrece ori-ce medicament cunoscut până acum. Efectul său e admirabil și la durerile cele mai mari de cap.

Deposit principal:

Beretvás Tamás, apo-tecar Kispest. Rákóczi u. Nr. 22.

:: La comanda de 3 scătule se trimite franco ::

Legătoare de ciorapi

ARAD

Andrássy-tér nr. 20.

(Palatul Fischer Eliz).

Stă la dispoziția p. t. publicului.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimatilor nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o mai mult de 25 de ani în Piața Andrássy nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherczeg nr. 11. casa MULLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră cliență cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea on. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă:

Kilényi G. és T-sa

•La plumbul vânăt• — József főherczeg-ut nr 11.

„Laboratoire Cosmetique Matild“

Contra catharelor cele mai învechite a le

ofticeii,

mai folositor e decât ori și ce altele siru-pul de brad Cas-tillio. Alină tusa, în-cetează asudările de peste noapte, paten-tează apetitul bolna-vului, încetează scui-parea de sânge. Pre-țul unei sticle 2 cor. 40 fil. În casuri de tot grav și pilulile „Guajacolin“ o cutie 4 cor.

47 Klgr. cântărea di Dr. Gera Attila din Volo-sánka, care din tubercu-losă s'a vindecat prin siru-pul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphát

s'a îngrășat de 120 Klgr.

capul slabilor, cari doresc că se îngrășe și în-trească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN“, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul tim-brelor de trimetere pot da ori și cui.

Iată câteva:

On. Dn Kun István în Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al D-tale a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumțiune, rog cu reînțoarcerea poștei încă două sticle. Nandrássy D. Mihály, preot, com. Gómör, Restér, u. p. Ochtina.

On. D-le! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela D-ta sirupul Hypophosphat, recunosc că și în ce-nusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot reco-manda cu conștiința liniștită medicamentele D-voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc., Beiuș.

Fără mercuriu și plumb! Nesticăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, fru-moasă și rămenă să-ții delă-turi pistrui, petele de ficat, so întrebuințezi

CREMA-ALIFIA-SAPUNUL PUDRA MATILD coroa-nă. cor. 60 f. 80 fileri. 1 coroa-nă.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprijinit de stat) este o în-venție epocală pentru econo-mii. Cine o în-trebuințează după îndrumă-rile prescise: porcul scapă și de boala cea mai pri-mejdioasă și că cele scrisă nu formează reclamá, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, da-că întrebuin-țând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroane.

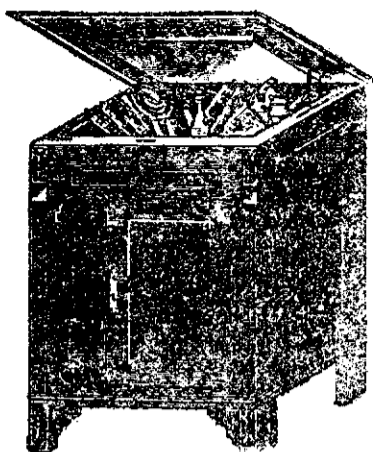
Se capătă

la farmacistul KUN ISTVÁN

laboratoriu de medicamente cosmetice

„Laboratoire cosmetique MATILDE“ (întemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta) HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

Dulapuri de gheață

pentru
**restauratori, măce-
lari și particulari**

cu o întocmire practică și în ediție de gust, se poate procura cu prețuri moderate.

==== *Cataloguri gratuit.* ====

Fabrica de dulapuri de gheață a lui

WIESEL ADOLF

Budapest, VI., Váci-körút 47.

**Dacă vrei să cumperi
ghete bune și țititoare**

==== de lângă prețuri ieftine ====

să te adresezi la pantofarul

Czernóczy Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregătite de el însuși.

Comande după măsură se fac prompt și ieftin.

Astma

suferinții de respirație grea cari nu pot dormi și să se culce, căci se înădușe, cine nu poate să se urce pe scări sau munți, căci le stă respirația, cari suferă de batere de inimă, abea putând suferi căldura, pentru aceia adevărata mântuire vine dela praful Astma pregătit de dr. Némethy. La comandă se recere și etatea.

Un borcan 5 cor. La boale învechite, borcan dublu 9 cor.

Se poate căpăta numai în farmacia

Balla Sándor

Hódmezővásárhely.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

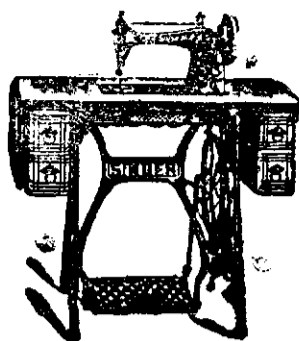
a lui

VARGA ARPAD

==== **MAKÓ** ====

(Lădița de poștă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

30 fl.
Masini de cusut.

Pe lângă responsabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, veritabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăta numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55 și filiala din strada Sziv 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea țititoare iau răspundere.

==== *Catalog gratuit și franco.* ====

Unica farbă orientală de păr

nesticăcioasă în culoare

blondă, neagră și brunetă.

Unica alifie de farbă pentru păr nesticăcioasă, ne întrecută, pregătită din substanțe naturale de plante, care dă părului o culoare naturală și nimeni nu poate presupune, că părul e fărbit. Mii și mii de succese dovedite. — Alifie de un efect admirabil de Arabie. Folosiți-i este ușoară.

O sticlă pentru bărbați 6 cor.

O „ „ dame 10 „

Se află în orice culoare după plac. La fiecare sticlă se alătură un avis de folosință. Părul astfel colorat se poate spăla și cu leșie fără să-și peardă culoarea.

==== **POTESTAS.** ====

Ecstras de urzică. Garantat pe cale legală Nr. 15688. Faceți încercare numai cu o sticlă și vă veți convinge că are un efect neîntrecut, nu vor mai fi slăbiciuni de forță visilă, răceală, gută, reumă ș. a. alină imediat ori ce durere. — Prețul unei sticle 2.40 cor., 3 sticle porto franco 7.20 cor.

La comande să ve provocați la ziarul „Tribuna“.

Deposit general:

Drogheria „Rákóczi“

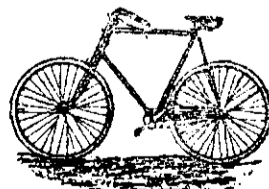
Budapest, VIII., József-körút 32. Tr

NEMECSEK VINCZE Szeged

Valéria-tér (palatul de Gold-schmiedt)

Au **biciclele** cele mai bine sosit fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este isvorul cel mai bun de cumpărat în părțile constitutive și **gumi**, email luchi și nielatură cu preț moderat. **mașini de cusut SINGER** și mașini pentru măiestri. În atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de bransa aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de brodat, ustensiliu artistice pentru ingineri și medici, lucruri de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă și orice fel de transformări.

==== Se pot cere și solviri în rate. ====

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

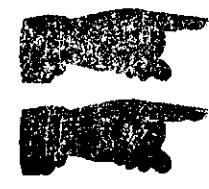
a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
dupa dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

"TRIBUNA"

ARAD

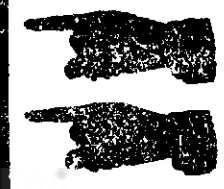
Str. Deák Ferencz nr. 20

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
dupa dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

PREȚ-CURENTURI
în valoare limită

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și conștiincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

Local de bodegă ospătărie

in Arad

vis-à-vis de intrarea principală
a palatului de justiție
se dă în arândă cu 1 August 1907.

Reflectanții au a se adresa către

Ioan Niga, arhitect în Arad.

Informațiuni:

Localitățile esarendânde constau: 1. Din 2 sale pentru oaspeți, fiecare cu intrare separată dela stradă. Una are 11¹/₂ metri lungime și 5¹/₂ metri lățime, cealaltă 8¹/₂ metri lungime și 5¹/₂ lățime. 2. Din una odă separată pentru oaspeți de 5 metri lungime și 5¹/₂ lățime, cu intrare de sub poartă. 3. Din o cuină de 4¹/₂ metri lățime și 7 metri lungime. 4. Din 2 odăi separate menite de locuință pe seama ospătarului, din pivniță pentru beuturi și din localități laterale corespunzătoare.

Proprietarii doresc a câștiga pentru acest local un ospătar român, isteț, dispunător de un capital de investiții cel puțin de 5—6 mii coroane, care să poată da întreprinderii sale un avânt. Circulația zilnică alor 4—600 persoane, cari intră la tribunal și județ ar da modru să devină localul acesta locul îndătinat de întâlnire al celor cu treburi la lege, începând dela advocați și pân' la țărâtime — și prin asta un mijloc sigur de subsistență pe seama unui ospătar bun și solid.

Arânda anuală 1800 cor., contract pe mai mulți ani.

Eu am fost urâtă!

O fată română de tot frumoasă povesteste, care altcum avea o înfășurare plăcută, numai pielea feței îi era necurată, plină de spuzături, bureți, pete de ficat, buburuze, cea ce era așa de respingător, încât se simțea nefericită.

A făcut probe cu tot felul de leacuri de înfrumșetare; e drept, că petele, bureții deveniră întrucâtva mai palizi, dar n'au trecut de tot și pe lângă acea a și plătit amarnic probele aceste, pentru că fața îi devenise gălburie, începuseră a o dorea dinții și capul, urechile îi sunau și i s'au ivit alte multe năcăzuri. Se înțelege de sine, că a încetat cu probele, dar atunci i s'au ivit de nou trate necurătenii feței, încât ear a fost acolo unde a început.

Era aproape să dispereze. Inșă ce vrea bunul Dumnezeu, în cale se întâlnește cu o fată de tot frumoasă, care îi grăi; și a recunoscut-o, că e prietină vechie de a ei, pe care n'a văzut-o, de trei ani, dar pentru acea n'a cunoscut-o, pentru că atunci era cu mult mai urâtă decât ea.

Cași cum i-ar fi căzut o peatră de pe inimă. Deloc începu a o întreba, ea prin ce a devenit atât de frumoasă ca roza la față.

Prietena i-a răspuns: „Draga mea, am încercat de toate, dar pentru-aceia coloarea frumoasă a feței am să o mulțămesc numai CREMEI IBOLYKA (viorea) alui BALLA. Am văzut între anunțuri atât de des crema aceasta deosebit de odorată, fără unsoare și pe deplin fără stricăciune, încât am încercat, dar mi-am propus, că dacă acesta nu-mi va folosi, nu voi mai încerca nimica. Și e ră, ce efect! Și tu vei fi așa, dacă o vei folosi-o timp mai îndelungat“.

Și-a și comandat deloc 4 borcane de Cremă viorea veritabilă a lui Balla, 2 sticle de apă viorea veritab. și 2 buc. de săpun viorea alui Balla.

Deja după câteva zile a observat o îmbunătățire, petele uricioase deveniră mai palide, se răriră, și după o folosință de mai multe săptămâni au dispărut; devenisă atât de frumoasă, încât acum o poate spune cu drept: „Eu am fost urâtă!“ Ear de atunci recomandă cu toată căldura crema aceasta prietinelor dânsiei, dacă ceva necurătenie li urăște fața și dacă vor, să aibă coloare vie de tot frumoasă și să o păstreze pentru tot de-a-una.

De folosit sunt: Crema veritabilă Viorea alui Balla, apă de spălat Viorea alui Balla, pudra de dame Viorea alui Balla, prețul fiecăreia este câte 1 coroană. Prețul săpunului Viorea a lui Balla e 60 fl. De vândut împreună cu avizul de folosință exclusiv numat în farmacia lui Balla Sándor în H-M-Vásárhely, Kossuth-tér 3 și nicăiri într'alt loc

Șă băgăm seamă la numele „Viorea“ (Ibolyka)! care este scutit de lege.

Pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de 3 cor. 60 fl. se trimite franco 1 borcan de Cremă, 1 sticlă mare de apă de spălat, 1 bucată de săpun

Pentru expediții de cafea, ceai, prăvălie de import și export de marfă colonială, poame sudice și băcănle

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale de nou aranjată, și unica furnisora a preoțimei română gr. cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu mulțime de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm bucuroși (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

Câteva estrase din lista noastră:

No.	Cafele:	C.	fl.
1.	SANTOS, naturale și aleasă	1	Klgr. 2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1	” 2 90
4.	PORTORICO, foarte căutată	1	” 2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1	” 3 60
6.	CUBA, fină	1	” 3 —
7.	” mai fină	1	” 3 20
8.	” cea mai fină	1	” 3 50
9.	” mergele, calitate foarte bună	1	” 3 20
10.	” specialitate de finetă rară	1	” 3 70
13.	JAVA-AURIE, soiul ca Menado, ușoară	1	” 3 40
15.	CEYLON, fină	1	” 3 50
16.	” mărșele, mai fină	1	” 3 80
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1	” 3 60
20.	PORTORICO No. 4 —CUBA-MĂRȘELE amestec	5	” 15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5	” 16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate, ”	5	” 18 25

In pachete de 5 Klgr. se mai pot pune următoarele: Tea, Prăgiture pentru tea (suii Koestlin), Cocoladă și Cașo, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri Spaniole, Pești, Delfinat-se, Orz, C fea de Smolna (Surigat), Afz-oleu, Portocale, Mandul, tafid, etc.

Așteptând comande de probe, suntem cu oarebită simă:

Romul Pascu utódaí, Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.

„Severineana“

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri,
într'alttele:

COLONIALE

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători
și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

FĂINĂ

Produce

Ferărie

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi vase de menagiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămăși, cravate, ciorapi, asortiment mare de tot felul de humbacuri pentru manufactură de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI“

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rănză de vițel, garantat curat și nestrăcățos, nu de asemenea cu alte fabricate de soiaul acesta, unic în felul său. Modul de folosire se trimite grătit.